

سنة الفجر

راه آفتاب

گناه را مایه گرفتاری افراد می دانست: «هر وقت مردم گناه تازه ای مرتکب شوند که در گذشته انجامش نمی دادند، خدا به گرفتاری بی سابقه ای مبتلایشان می کند».

الکافی، ج ۲، ص ۲۷۵.

چرا حجاب؟ چرا چادر مشكے؟

محمد حسين پورامينى

آستان قدس رضوی
معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

عنوان و نام پدیدآور: چرا حجاب؟ چرا چادر مشکی؟ • گردآورنده آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی • مشخصات نشر: مشهد: انتشارات قدس رضوی، ۱۳۹۱ • فروست: رهنما؛ ۳۶ • شابک: ۴-۰۸۸-۲۹۹-۶۰۰-۹۷۸ • وضعیت فهرست نویسی: فیپا • یادداشت: کتابنامه • موضوع: دینی • موضوع: دعا • موضوع: استجابات • موضوع: دین • شناسه افزوده: آستان قدس رضوی، معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی • رده بندی کنگره: ۹۸۸۶۴۱۲/۶۹۵HQ/۸۷/۳۲/۱۳۹۱ • رده بندی دیویی: ۷۷/۵۶۴ • شماره کتابشناسی ملی: ۹۸۸۶۴۱۲

۳۶

نام اثر: چرا حجاب؟ چرا چادر مشکی؟

نویسنده: محمدحسین پورامینی

ویراستار: محمدمهدی باقری

مدیر هنری: مریم سادات منصوری

تهیه و تولید: اداره تولیدات فرهنگی آستان قدس رضوی

به سفارش: اداره پاسخگویی به سؤالات دینی آستان قدس رضوی

چاپ: ۱۳۹۶ شمارهگان: ۳۰۰۰۰ نسخه

ناشر: انتشارات قدس رضوی شابک: ۴-۰۸۸-۲۹۹-۶۰۰-۹۷۸

نشانی: مشهد مقدس، حرم مطهر امام رضا (ع)، اداره پاسخگویی به سؤالات دینی

تلفن: ۵۱-۳۲۲۳۵۳۱۲ • نمابر: ۵۱-۳۲۲۴۰۶۰۲

سامانه پیامکی: ۳۰۰۰۲۰۲۰

پست الکترونیک: rahnama.eq@gmail.com

فهرست

۱۱

پیشینهٔ حجاب و بی‌حجابی

۱۷

دلایل برتری چادر مشکی

۲۱

رعایت حجاب؛ نشاط و اعتماد بیشتر

چرا حجاب؟ چرا چادر مشکی؟

؟ درجه

سه پرسش زیر را در این نوشتار، پاسخ می‌گیرید:

۱. در تاریخ اجتماعی بشر، وضعیت حجاب و بی‌حجابی چگونه بوده است؟

۲. کیفیت حجاب همسران و دختران پیامبر ﷺ و ائمه اطهار علیهم‌السلام چگونه بود؟ آیا آنان از چادر استفاده می‌کردند؟

۳. بر فرض لزوم حجاب و چادر، چرا از چادر مشکی استفاده می‌شود، نه رنگ‌های دیگر؟

پیشینہٴ حجاب و بی حجابے

فصل اول

چادر به صورتی که در میان ایرانیان معمول است، یعنی چادر بلند تا پایین پا، در میان عرب‌ها رایج نبوده است؛ ولی آنان چیزی شبیه نیمه‌چادر داشتند. ظاهراً «جَلَبَاب» در آیات قرآن، اشاره به همین نیمه‌چادر دارد که نه مثل مقنعه و روسری، کوتاه است و نه مثل چادر، خیلی بلند. این حجاب شاید تا کمر و کمی پایین‌تر می‌رسیده است و اعراب از آن استفاده می‌کردند. پوشش اعراب، دَرَّع و ملحفه و مقنعه بود؛ دَرَّع پیراهن بلندی است که تا پشت پا می‌رسد و آستین‌هایش بلند و گشاد است؛ ملحفه همان چادر است که به خود می‌پیچند و مقنعه را نیز به سر می‌کنند. از روایات می‌توان فهمید که زنان و دختران ائمه هر سه پوشش گفته شده را داشتند. در آداب نمازگزار هم آمده است که زن در هنگام نماز، اگر بخواهد حجاب کاملی داشته باشد، باید از مقنعه و دَرَّع و ملحفه استفاده کند.^۱

۱. نک: ناصر مکارم شیرازی و دیگران، تفسیر نمونه، ج ۱۴، ص ۴۶۵ تا ۴۸۸، تفسیر آیه ۳۱ سوره نور.

پوشش و لباس، همواره با انسان بوده و پوشش زنان، در همه تمدن‌ها بیشتر از مردان بوده است. در تمدن فینیقی‌ها که چهارهزار سال پیش از میلاد می‌زیسته‌اند، زنان حجاب داشتند و برای پوشش خویش، از پارچه‌های سرخ‌رنگ استفاده می‌کردند.^۱ زنان آریایی نیز حجاب داشتند و آنان که از طبقات بالای اجتماعی بودند، برای حجاب ارزش ویژه‌ای قائل می‌شدند.^۲ در بین یونانیان رسم بود که زنان حتی صورت‌های خویش را با قسمتی از روپوش بسیار ظریفشان بپوشانند.^۳

آشوریان و کلدانیان نیز حجاب داشتند. نویسنده‌ای می‌نویسد: «از میان زنان بابل و آشور، تنها آنان که عقیف بودند و شوهر داشتند، دارای حجاب بودند.»^۴ زنان اسپارتی نیز محجبه بودند و دختران اسپارتی، پس از شوهرکردن، حجاب می‌گرفتند. نقش‌ها و تصویرهایی که از زنان اسپارتی باقی مانده است، حکایت از این دارد که آنان سر را می‌پوشاندند و صورت را باز می‌گذاشتند و هنگامی که

۱. محمد فرید مجدی، *دائرة معارف القرن العشرين*، ج ۳، ص ۲۳۵.

۲. سید محمود مدنی بجستانی، *فساد؛ سلاح تهاجم فرهنگی*، ص ۲۴۵.

۳. ویل دورانت، *تاریخ تمدن*، ج ۲، ص ۲۳۵.

۴. سیدرضا پاک‌نژاد، *اولین دانشگاه و آخرین پیامبر*، ج ۳، ص ۱۸۳.

به کوچه‌بازار می‌رفتند، حجاب داشتند.^۱ همین‌طور رومیان، کارتاژی‌ها، چینی‌ها، هندی‌ها، ایرانیان باستان و ایرانیان اشکانی و ساسانی، همه حجاب داشتند.^۲ تورات و کتاب‌های مقدس نیز به حجاب سفارش کرده و عذاب بی‌حجابی را بیان کرده‌اند.^۳

با این حال، موج فساد و برهنگی و بدحجابی در غرب جدید آغاز شد و اندک‌اندک، به جوامع دیگر نیز سرایت کرد. ویل دورانت می‌گوید: «فساد اخلاقی [در جامعهٔ آن‌روز غرب] نشانهٔ آزادگی و خردمندی بود و هرزه‌گی، به صورت نوعی آداب رایج درآمد بود. در فرانسهٔ قرن هجده، زنی که فقط به شوهر خود دل بسته بود، یادگار دوران‌های گذشته به‌شمار می‌آمد و زناشویی، فقط وسیله‌ای برای حفظ نام خانوادگی و انتقال ثروت بود.»^۴

این فساد و بی‌بندوباری با رنسانس علمی در اروپا شروع شد و روشن‌فکران غرب زده، آن را به جهان سوم سوغات آوردند. این موج، ابتدا در سرزمین عثمانی گسترش یافت

۱. سید محمود مدنی بجزستانی، *فساد؛ سلاح تهاجم فرهنگی*، ص ۲۵۹.

۲. سید محمود مدنی بجزستانی، *فساد؛ سلاح تهاجم فرهنگی*، ص ۲۶۰ تا ۲۶۷.

۳. *تورات (عهد قدیم)*، ص ۱۰۲ تا ۱۰۱۱.

۴. ویل دورانت، *تاریخ تمدن*، ج ۱۹، ص ۴.

و کم‌کم، به کشورهای دیگر نفوذ کرد. در ایران، شاه‌عباس کبیر با پذیرفتن برادرانِ شرلی، جرقهٔ بی‌بندوباری و بدحجابی را زد و می‌توان شروع جریان غرب‌زدگی مستمر را دوران فتح‌علی‌شاه دانست.^۱ بعد از این دوره، رضاخان در ایران و آتاترک (مصطفی کمال) در ترکیه و امان‌الله‌خان در افغانستان، مأمور کشف حجاب شدند. بنابراین، آغاز بدحجابی و بی‌حجابی را می‌توان دوران تحول و رنسانس در اروپا دانست.^۲

۱. سید محمود مدنی بجزستانی، *فساد؛ سلاح تهاجم فرهنگی*، ص ۷۸ و ۷۹.
۲. سید محمود مدنی بجزستانی، *فساد؛ سلاح تهاجم فرهنگی*، ص ۷۶ و ۷۷.

رعایت حجاب؛ نشاط و اعتماد بیشتر

فصل دوم

احکام الهی بیش از آنکه به محدودیت لذت‌ها منجر شوند، به ماندگاری لذت‌ها و پایداری نشاط و خوشی‌ها می‌انجامند. از این روست که امام علی علیه السلام پوشیدگی زنان را عامل سلامت و استواری آنان دانسته‌اند.^۱ رعایت حجاب احساسات را سالم نگه می‌دارد و عاطفه‌ها و محبت‌ها را در کانون گرم خانواده متمرکز می‌سازد و نشاط کانون خانواده و اعتماد آنان را به یکدیگر افزایش می‌دهد و زن و مرد را از گرداب بی‌اعتنایی به همدیگر نجات می‌دهد.

از هم‌پاشیدگی نظام خانواده بحرانی است که هم‌اکنون دامن‌گیر جوامع غربی شده است: شکل‌گیری کانون خانواده باید بر اساس عشق و محبت باشد و مهم‌ترین ابزار این امر، میل جنسی به یکدیگر است. در غرب، این میل رو به افول گذاشته و بنیان خانواده‌ها متزلزل شده است؛ همچنین،

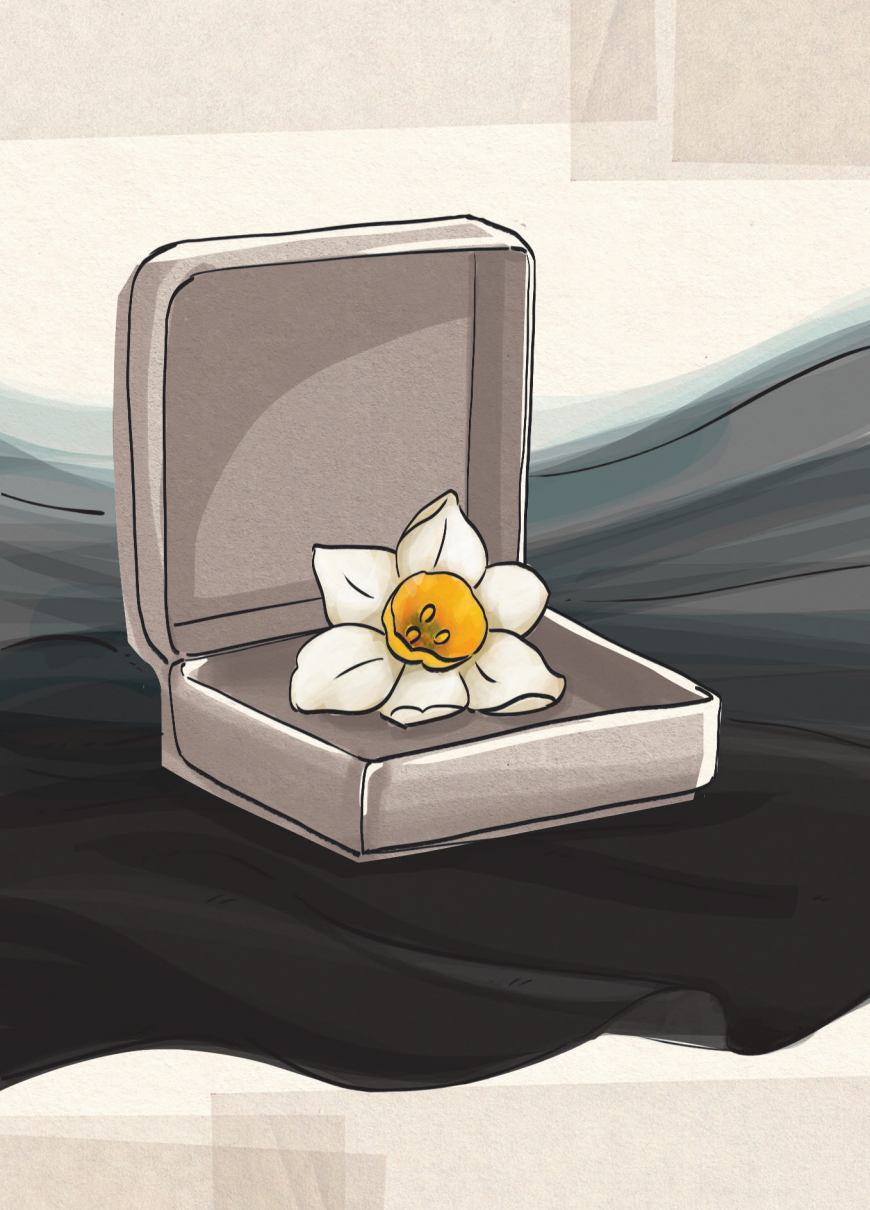
۱. علی بن ابی‌طالب علیه السلام، نهج البلاغه، به کوشش محمدبن حسین شریف الرضی، ترجمه محمد دشتی، ص ۵۳۶ و ۵۳۷، نامه ۳۱.

عشق و عاطفه همسران به یکدیگر، به دلیل روابط متعدد
قبل و بعد از ازدواجشان با دیگران، کاهش یافته است.

دلایلِ برتریِ چادر مشکے

فصل سوم

۱.۳. بالاترین رنگ

در بین رنگ‌ها، رنگ‌های تیره و مشکی در تأمین حجابِ حداکثری بانوان در بیرون منزل، مؤثرتر است؛ زیرا، رنگ مشکی پوشانندهٔ رنگ‌های دیگر است و هر لباس رنگی دیگری را که زیر آن باشد، می‌پوشاند. ضرب‌المثل معروف «بالاتر از سیاهی رنگی نیست»، اشاره به این واقعیت دارد که رنگ سیاه، رنگی است که تمام رنگ‌های دیگر، در مقابل آن، رنگ می‌بازند!

۲.۳. آرامش بیشتر

قرآن مجید می‌فرماید: «پردهٔ سیاه و تاریک شب، روز را می‌پوشاند.» ساکنان زمین، پس از تحمل چند ساعت گرما یا سرما و رنج کار و فعالیت روزانه، طالب سکون و آرامش شب می‌شوند و شب، ساکنان زمین را در چادر سیاه و مشکی خود می‌پوشاند.

۱. رعد، ۳.

خداوند در جایی دیگر از کتاب آسمانی می‌فرماید: «پردهٔ سیاه و تاریک شب را به منزلهٔ لباس و پوشش قرار دادیم.» این آیه تاریکیِ شب را به پرده و پوشش گسترده‌ای تشبیه کرده است که همهٔ اجسام را می‌پوشاند؛ همان‌گونه که جلباب و چادر مشکی، تمام بدن و لباس بانوان را درمقابل نامحرم می‌پوشاند.

برخی، جلباب را به چادر شب معنا کرده‌اند. به نظر می‌رسد این تشبیه را به دلیل دو ویژگی موجود در جلباب و چادر مشکی و پردهٔ تاریک شب ساخته‌اند: گستردگی در پوشش و رنگ مشکی.

۳.۳. نگاه‌شکنی و آسایش بیشتر

در روان‌شناسی رنگ‌ها چنین آمده است: سیاه به معنای «نه» است. رنگ مشکی در کاهش تحریک‌های روحی و روانی مؤثر است. از آنجاکه مشکی رنگی صامت و غیرمحرک است و واکنش مهمی در بیننده ایجاد نمی‌کند، از جمله بهترین ابزارهای کاهش واکنش‌های روانی است و نه تنها موجب جلب توجه دیگران نمی‌شود، بلکه به عدم توجه کمک می‌کند. به همین دلیل، در هنگام برخورد با جنس مخالف و نامحرم، استفاده از چادر مشکی در کاهش حالات

و امیال جنسی مؤثر است.

خداوند در سوره مبارکه نور، ضمن آموزش حدود مراقبت‌های اولیه در شیوه رویارویی با غیرمحرم، در آخر آیه ۳۱ خطاب به زنان فرموده است که نباید پاهای خود را چنان به زمین بکوبند که صدای زینت‌آلاتشان شنیده شود [و نامحرمان را تحریک کند]. بنابراین، می‌توان گفت که چون لباس‌های رنگارنگ، سبب جلب توجه نامحرم و تحریک جنسی می‌شوند، مطلوب نیستند؛ اما از آنجاکه حجاب و چادر مشکی باعث جلب توجه نمی‌شود، رنگی مطلوب است. معمولاً بانوانی که اعتقاد راسخ به لزوم پوشیدگی بیشتر در مواجهه با نامحرم دارند، چادر مشکی را می‌پسندند؛ زیرا این رنگ، بدن را بیشتر و بهتر می‌پوشاند. از سوی دیگر، وقتی رنگ مشکی در کنار رنگ دیگری قرار می‌گیرد، تأثیر آن را تقویت و خصلت آن رنگ را تأیید می‌کند: اگر یک پنجره رنگین، در کنار میز سیاهی قرار بگیرد، هر بیننده‌ای که به آن سو بنگرد، نگاه او ناخودآگاه به طرف پنجره جلب خواهد شد و اصلاً به صفحه سیاه میز توجهی نخواهد کرد. رنگ سیاه میز، خاصیت جلوه‌نمایی خود را نفی کرده و در عوض، خاصیت رنگ پنجره را

تقویت می‌کند. به همین علت، وقتی خانمی چادر مشکی به سر می‌کند و در خیابان راه می‌رود، ناظری که از دور به او و اشیای رنگی اطراف او، مثل ماشین‌ها و مغازه‌ها نگاه می‌کند، بی‌اختیار، مجذوب آن اشیاء رنگی می‌شود.

بسیاری اوقات، بیننده به رنگ مشکی اصلاً توجهی نمی‌کند؛ بنابراین، بانوانی که می‌خواهند به بهترین شیوه، عفت و پاک‌دامنی خود را حفظ کنند و از نگاه‌های آلوده در امان باشند، از حجاب و چادر مشکی استفاده می‌کنند. چادر مشکی بدن بانوان را در مواجهه با نامحرمان به طور یکنواخت و درعین حال، به روشی ساده و معمولی و به دور از تجمل می‌پوشاند.

۴.۳. وقار و هیبت معنوی بیشتر

در برخی کتاب‌های مربوط به روان‌شناسی رنگ‌ها، چنین آمده است: رنگ سیاه دلیل بروقار و سنگینی و شیک‌پوشی است؛ همچنین، این رنگ نمایانگر اقتدار است.

خصوصیت دیگر رنگ مشکی آن است که باعث هیبت و ابهت بیشتری می‌شود و به دلیل همین خصوصیت، بیشتر حاکمان و بزرگان برای اظهار شکوه و جبروت خویش، از لباس‌های مشکی استفاده می‌کنند. به نظر می‌رسد

که انتخاب رنگ مشکی برای عمامه سادات و فرزندان پیامبر ﷺ نیز به اعتبار ویژگی احتشام و هیبت معنوی این رنگ است. به همین دلیل، براساس فرموده پیامبر اکرم ﷺ در برخی روایات، رنگ مشکی، کراهت دارد، مگر در عبا (چادر) و عمامه و کفش^۱.

امروزه نیز لباس رسمی برخی شخصیت‌ها، مثل قاضیان و وکلا، به ویژه در مراسم ویژه و رسمی، غالباً مشکی یا سرمه‌ای است و ورزش‌کاران هم زمانی که در رژه رسمی شرکت می‌کنند، غالباً کت و شلوار مشکی یا سرمه‌ای می‌پوشند. باتوجه به همین ویژگی، استفاده بانوان از حجاب و چادر مشکی، نوعی والایی و هیبت معنوی برای آنان به وجود می‌آورد و سبب می‌شود که مردان نامحرم، در مواجهه با آنان، حریم راعایت کنند.

با وجود بهره‌ها و آثار متعدد گفته شده برای حجاب مشکی، متأسفانه برخی مطبوعات در سال‌های اخیر، به‌طور غیرمنطقی و با تمسک به شبهاتی، در راستای سست کردن پایه‌های حجاب اسلامی در ذهن بانوان و

۱. محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق)، من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۲۵۱؛ محمد باقر مجلسی، بحار الأنوار، ج ۸۰، ص ۲۴۹: «يَكْرَهُ السَّوَادَ إِلَّا فِي ثَلَاثَةِ الْعِمَامَةِ وَالْحُفِّ وَالْكِسَاءِ.»

مقام معظم رهبری داماد

حجاب مایهٔ تشخص و آزادی زن است؛ برخلاف تبلیغات ابلهانه و ظاهربینانهٔ مادیگرایان، مایهٔ اسارت زن نیست.

۱۳۹۱/۰۲/۲۳

حجاب برتر همین چادر ایرانی خود ماست - حقیقتاً حجاب برتر است؛ هیچ تردیدی در این نباید داشت.

۱۳۷۷/۱۲/۰۴

